

# LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 28.

Vtorik 8. Maliga travna

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znese 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska posta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

## Vradni del.

4. aprila 1851 je bil XIII. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis c. k. krajskega deželnega poglavarstva od 17. Marca 1851, s katerim se da n. v. potrjena osnova zastran uredbe c. k. policijskih oblastij in njih ustanovljeno opravljanje na znanje.

28. marca 1851 bo v c. k. dvorni in tiskarnici na Dunaju CLVII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista, ki je 10. decembra 1850 v edino-nemškem izdanju na svitlo prišel, v slovensko-, poljsko-, talijansko- in česko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 461. Razpis ministra denarstva od 5. decembra 1850, s katerim se odločbe čez ravnanje nabraniga premoženja sirot od strani finančnih gospod naznanijo.

Dunaj 30. marca 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

3. aprila 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XX. del občnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 70. Cesarski ukaz od 2. marca 1851 čez vravnovo obertnijskega učenja sploh in posebno čez napravo realnih šol.

Št. 71. Cesarski ukaz od 14. marca 1851, po katerem se pooblastitvenja vseučilišne tiskarnice v Budi in licealna tiskarnice v Klausenburgu dvignejo.

Št. 72. Cesarski ukaz od 20. marca 1851, po katerem se zapovejo odločbe čez razširjenje privatnih pravnih oblasti na zapadlo premoženje od vojaškega sodništva obsojenih oseb kakor tudi na zapadle posestva na Ogerskem, Horvaškem, Slavonskem in v serbski vojvodini in v temškem Banatu tistih, ki so bili velke izdaje obdolženi.

Št. 73. Razpis ministerstva kmetijstva in gornijstva od 20. marta 1851, s katerim se dvigne 25. oktobra izdana naredba glede vradnega opravila, ako se prepozno naznani vlega jamskega polja.

Št. 74. Razpis ministerstva od 25. marca 1851 glede ravnanje v dohodninskih zadevah in glede preskerbljenja opravil direktnega davka sploh.

Št. 75. Ukaz ministerstva denarstva od 30. marca 1851 glede prostosti plačila Giri-a ali cesionov banknih ukazov.

S tem delam vred se bo tudi peti dokladni del od leta 1851 izdal. Zapopade naj ponizniše prednašanje k št. 71 in 72.

Tudi 1. aprila 1851 je bil v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XIX. del

občnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1850 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 69. Cesarski patent iz Benetk od 27. marca 1851, zadevajoč novo podeljenje svobode benečanske barkostaje.

Dunaj 4. aprila 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

## Nevradni del.

Prava vera — rešna pot!

Na Dunaju se je nekdanj pregovor slišal: „Le eno cesarsko mesto je, le en Dunaj je.“ In v resnici so tam veseli živeli, neprehajali so trobente in gosle pele, se je pečenka na oražnu vertila. Zdaj pa tudi tamkej drugo pojo in so večidel sami krivi, de se je vse tako v slabo spremenilo. — Sicer smo v časopisih brali, de so Dunajčani letašni predpust z večim hrupam obhajali, kakor se je minoge leta poprej zgodilo, ravno to se sliši od drugih mest — vunder sploh tožijo, de je zdaj med ljudmi praviga mirniga veselja clo malo najti. Vse se vtopi v hrupu razuzdanosti in pijanosti, de bi saj za nekatere ure iz glave zbil spomin hudih rev, ki vse stane tarejo. Kar tukaj omenimo zastran Dunaja velja skoro od vsih krajev celiga cesarstva. Kam smo prišli, kako se je to prigodilo? bo marsikateri prašal. Posebno se pa tisti čudijo, ki so od politiške premembe samoderžne vlade v vstavno, dneve zlatiga raja si pričakovali. Drugim je vse, kar zdaj imamo premalo, neprehajali hrepenijo naprej! naprej! in vedno vlado obrekujejo, de jim obljubljene svobode popolnoma in v resnici ne odraja. Rečezi menijo, de blagostanost že iz gole prostosti izvira, de ona sama že nebasa na zemlji rodi, radi bi v še hujsi reve zabredli, ako bi jih vlada z mogočno roko od brezna proč ne vračala, in vunder ne nehajo grajati in čertiti rešniga varha. — Glasi se spet od druge strani množica ljudi, ki bi radi iz spomina zbrisali vse, kar se je tri leta sem prigodilo, ti vladi brez preneha v ušesa kričijo nazaj! nazaj! — če ne smo vsi skupaj pogubljeni. Spomnijo se, kako mirno in veselo so nekdanj svoje nabrane zaklade vživali, ali če jim sreča tudi bogastva podarila ni, kako zadostni je zaslužek bil sebi in svojim kruha in mesa in na verh kaki kozarec vina privošiti. Vsi ti si vošijo nazaj, ko nekdanj Izraelci iz žalostne pušave nazaj k polnim loncam bogate egiptovske dežele. — Vse zastonj, solnce se ne da verniti proti izhodu, potok ne bo tekkel v gore, nazaj ne moremo več, zdaj gre pot le pametno pa resnično naprej! — Tedaj ne prostost kakor jo zdaj skušamo, ne prostost brez mej, katere dandanašni potreba stavi, ne politiški stan preteklih časov nezamore državljanam tako priželjene blagostanosti roditi, kdor jo le samo v tej ali uni vladni podobi iše, — naj-

del je nebo. Prava sreča in blagostanost na tem svetu, kolikor jo doseči nam tukaj je dano, je sad pravičnega in pobožnega življenja po postavah zveličavne katoliške vere. Čudno se bo morebiti marsikaterimu zdelo v posvetnim listu take resnice brati. Vemo, de je poglavitni namen „Ljubljanskega Časnika“ se sploh le z politiškiimi zadevami pečati, de je katoliška vera in nje opravljanje prav za prav cerkvenim časopisam odločena. Mi pa menimo, de resnica ostane resnica, naj se bere tu ali tam, de katoliška vera tako daleč v politiko sega, de brez nje vladam in državam clo malo cvetja poganja. Vunder ne bo nobeden rekel, če se mi za vero potegujemo, de govorimo pro domo sua, le našemu stanu v prid, kakor se nekterikrat duhovnim odgovarja. Politiški časopisi niso prižnice, če pa nekteri prostost tiska rabijo, de bi ljudstvo na hude pota peljali, kdo nam bo prepovedal ga spet na pravo pot vabiti. Dobro vemo, de vera nima le tega namena, ljudem casno srečo in blagostanost na tem svetu pripravljati, temué de je večna luč, ki nam pot iz pušave našiga življenja v domovino unstran groba kaže. Vera bi ne bila čista, bi ne bila namenu božjiga daritelja primerjena, ako bi kdo njenim postavam le zavolj tega pokoren bil, ker skušnja uči, de pobožnemu že tukaj večí del sreča ni sovražna, in če se mu tudi zmira ne smeja veselo življenje, hudih nasledkov nikoli nima. Perva stopnja človeške popolnosti je gotovo ta, če kdo naravnim postavam zavolj časnih pridkov vboga, duhovni naj potler človeka k viši stopnji čiste božje ljubezni bolj in bolj pozdigujejo.

Katoliško ljudstvo v mestih in na kmetih je nekdanj svoje vesele dni posnemalo iz prigodb, katere so imele kako zvezo z vero. Vse veselje družine, osebniga in javniga djanja, vse igre in slovesnosti so svoj pravi duh dobile iz notrajne zadovoljnosti serca, katero nam pa le vera ponudi, ona umetnosti in vednosti podpera, ona je mati ljudskih slovesnost in od tod izvirajočiga veselja. Cerkevni slovesni dnevi so bili ljudem prazniki, o katerih so roke počivale, serca pa umno in modro božje dari vživale. Kam so zginili tisti srečni časi? — Kakor je poprej vera kristjanskemu ljudstvu zadovoljnost in slovesnosti rodila, jih vidimo zdaj bolj in bolj umirati. To je hudo znamenje, ono nam kaže umirajoči kristjanski počutik, katerimu dušna smert in telesna gnjiloba nasleduje. Tako razpade ljudstvo z Bogam, z seboj in z celim svetom. Dušno in telesno siromaštvo stori človeka z vsim nezadovoljniga, on začne božjo previdnost grajati in obtoževati, de je tako pičlo enimu, tako bogato drugimu svoje dari razdelila — namest de bi v lastnih pregrehah vzrok svoje nesreče iskal, in že ni daleč od tiste meje, ki ga loči od krive vere ali clo nevernosti. Tako v roke pade zapeljivim voditeljem politiških puntov in prekucij, in se potopi v nezmerjeni brezden, katerimu v rop smo že vidili toliko nesrečnih revežev pasti. Če pa priložnosti manjka, pomoč in podpora vstajam ponujati, ker

zdaj vlada mogočna železno roko po državi steguje, bo taki z Bogam in ljudmi razpaden človek začel goljufati, krasti, ropati, moriti, dokler ga roka kaznovavne pravice ne zgrabi. Javne obravnave kaznovavnih sodnij nam vsaki dan oznanijo veliko število ljudi, katerih hudodelstvom dolgo letna težka ječa ali pa zasramovavno smert žalostni konec stori. —

Dobro vemo, de tudi v poprejšnjih časih ljudje angelci niso bili, vunder od tako strašne hudobije od tako grozovitnih hudodelstev se nekda tako pogosto slišalo ni, ko v naših časih slovečiga uma in razsvitljeniga duha. — Vlada svojimu poklicu, za varnost državljanov skrbeti zadosti, kolikor je mogoče, žandarmerija netrudno hudodelnike išče in lovi, kaznovavne sodnije jih oistro kaznujejo, — kaj vse to pomaga, ali moremo reči, de se stan javne varnosti kaj poboljša, ali ni žalostno obstati, de število in groza hudodelstev vsako leto rase in rase. — Če tudi nasledniki političkih prememb se tako neprenehama hrepenijo naprej! naprej, v tej zadevi mi terdimo, de rešna pot iz rev naših časov le pelje nazaj! nazaj k starim šegam in navadam, k kristijanskemu življenju in pobožnemu djanju naših očetov. — Pred vsim naj se mladost tako v prvih kakor v vikših šolah skerbno uči kristjanske narave, naj se uči spoštovati duhovno in posvetno oblast, naj se uči pokorna biti cerkvenim in državnim postavam. Z odraslim pa ni veliko več opraviti, tedaj je treba, se mladosti lotiti, de bo saj v prihodno novi in lepši narod poganjal. V ljudskih šolah naj se ona vadi pisanja in branja in saj poglobitnih postav kristijanske vere. Večina hudodelnikov, katere nam javne obravnave pred kaznovavnim sodnijam kažejo, so sirovi in neobtesani, ne znajo ne brati ne pisati, in naša sveta vera jim je komaj po imenu znana. Bolj ko mladence obtesuješ in izobražuješ, bolj ga obvarješ, de se časno in večno ne pogubi. V vikših šolah naj se uče razne vednosti popolnoma ne le sploh, de se ne bodo votle glave ljudem v smeh napihovale, vstavna vlada potrebuje mnogo domoljubnih, umnih, pa tudi poštenih mož, tedaj nej se ne zamudi že mladim ljudem postave kristjanske narave v serca vkoreniti, pravi kristijan bo gotovo dober državljan.

Potrebno je pa tudi nezmerni razujzdanosti naših časov vunder enkrat konec storiti, sram naj nas bo, če v tej zadevi se oziramo na obnašanje naših očetov. Ali se je nekda toliko slišalo od posilne nečistosti, detomora, izpoloženja otrok i. t. d.? Je ni bilo skoro nobene porotne seje, katera bi ne bila imela obravnavati takih primerlejev ali z pravim imenam hudobij. — Ali hočemo morebiti tudi v teh rečeh napredovati; se enkrat ponovim, sramujmo se, naj bo to prva stopnja poboljšanja. Nekda je nečistost svoj gerdi sedež imela le v poglobitnih mestih, zdaj pa začne se tudi po kmetih razširati, že mladim ljudem nar lepši vence nedolžnosti in čistosti iz glav ropa. Če je nekda deklica grešila, koliko je morala zavolj tega zasramovanja prestati, zdaj jih vidimo pri javnih obravnavah prederzno in ponosno take prestopke očitati, sramota jih ne obhaja ne pričo porotnikov, ne sodnikov, ne gledovavcov. — Število nezakonskih otrok vsako leta rase, tako, de je skoro v vsih kromovinah več ko število zakonskih. Nečistost pa ni le samo greh pred Bogam, ona ne podere le sreče posamesnih ljudi, ona podkopuje varnost cele države. Kakšna je prihodnost revnih, zapuštenih nezakonskih otrok? Komu je mar jih k delu in pobožnosti zrediti? Rasejo kakor divjaki, in kadar so odrasli, se zbudijo razne poželenja, katerim po pravih potih zadostiti niso v stanu. Začnejo tedaj krasti, goljufati, ropati, se krivi storijo tolo-

vajstva, dokler v tamni ječi ali clo na višalah žalostni konec svojih hudodelstev najdejo. Kdo je prav za prav kriv tako grozovitne nesreče? — Po naši misli razujzdanost nezakonskih staršev. Preštejemo število v tamnicah zapertih, večina jih je nezakonskih otrok, in ali more drugač biti, ker le kristijanska zreja in podučenje otroka se le v človeka in dobriega državljana spremeni.

Ne bomo se čudili, de v političkim ali državnim življenju vse tako na skrižem gre, če premislimo, kako malo mar je ljudem za božjo službo, kako nespodobno se dostikrat v cerkvi vpričo večniga Boga obnašajo, kako po redko se deležni storijo gnad s. s. zakramentov. Neizrečeno velika truma tako imenovanih katoliških kristjanov je z cerkvijo komaj v zvonajni zvezi, — kdo bi nam branil zagrinjalo od te rane dvigniti, — le majhna množica je ljudi, katerim so postave vere zadostno znane, če odrajtamo osebe duhovniga stanu. — Na kmetih sicer je v resnici vse bolj, naši mestnjani pa in tako zvani učeni stanovi so v znanju svoje vere tako sirovi, de bi pri spraševanju mem zadniga gmajnskiga pastirja omolknili. — Krivoverci, Mahometani, so to, kar so, popolnoma, in častijo svojo krivo vero, našim katoljčanam pa vse pota v nebesa peljejo, ker njih nebesa so veseli dnevi na zemlji, njih Bog je Izraelov zlato tele.

Vprašamo vsaciga pošteniga moža, kako bi se najdla pri ljudeh notrajna serčna zadovoljnost, ker ne častijo Boga, ker so vladi le takrat pokorni, kadar jih težka sila tare, ne- vera, sovraštvo, laž in obup nam pokopljejo vse čisto veselje našiga življenja. Ali more drugač biti. — Ali najdemo v zgodovini terdno državo brez verne podlage. — Ali so Egiptčanov Grekov in Rimcov države dalj slovele kakor spoštovanje njih, če tudi kriv vere. Ali je naša sveta vera slabejši mem krivih? — Kdo bi se prederznil to terditi? — Katolški človek se ne bo pogubil, v resnici katolška država bo slovela, vsim kaže prava vara rešno pot. Melcer.

## Austrijansko cesarstvo.

### Avstrijanska.

„Oestr. Corr.“ piše: Več zunajnih in notrajnih časopisov hoče vediti, da vlada misli okrajne poglavarstva dvignuti. Mi zamoremo tem novicam vso resnico odreči.

\* „Vid. dennik“ prinese dolg sostavek glede slavenskega prepira o jeziku in ponovi željo, ki se je med Jugoslaveni zbudila, da bi zdajno slovensko, ilirsko, dalmatinsko narečje v eno združili. Akoravno je to na hip skoraj nemogoče, naj se saj od stopnje do stopnje v dosego tega važnega namena dela. Enako prizadevanje se je tudi že pri Čehih, Moravcih in Slovaki zbudilo in mogočnost za te tri slavenske rodove edin česko-slavenski jezik vstvariti, se vedno bolj kaže. Velik ilirski narod naj se tedaj od bregov jadranskega morja na Primorskem do talijanske meje in Štajarskega, kterege narečja se le malo razlikujejo, saj v književnem jeziku združi.

\* Njegovo veličanstvo je več predlogov ministra bogočastja in uka poterdilo, po katerih se bo ravnati pri vravnavi tehniškega poduka in je stroške za realno šolo na Dunaju in v Pragi in učilišnega zaklada dovolilo. Za popravo stanovskih realnih šol v Pragi, Gradcu, v Reichenbergu in Rakonieu, kakor tudi za napravo realnih šol v Bernu, Lvovu, Krakovi, Lincu, Solnogradu, Insbrucku, Celjovcu, Ljubljani, Terstu, Zadru in Tropolju, potem za popravo tehniških naprav se ima naglo potrebno storiti in o pravem času njegovemu veličanstvu v poterdenje predložiti.

\* Bankni izkaz za pretekli mesec marc

se je naznanil. Gotovina je znesla 1. aprila 37,001,254 gold. 6<sup>3</sup>/<sub>4</sub> kr. v srebru, tedaj za 2,737,008 gold. 8 kr. več kakor mesca februarja. Banknotov je bilo med občinstvom za 249,693,332 gold.; tedaj za 4,128,858 gold. manj kakor poprejšni mesec. Razmera gotovine k banknotam je bila mesca februarja kakor 1: 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, zdaj je pa kakor 1: 6<sup>3</sup>/<sub>4</sub> tedaj mnogo bolje.

### Štajarska.

Iz Gradca. 23. marca o poldne so tukaj slavjanski rodoljubi, sama nadopolna mladež, napravili „slavjansko besedo“ gotovo prvo, kar Gradec stoji. Slovenske, poljske, česke in ilirske pesmi so se posamesno in skupno mično prepevale, česke še na postranici in goslih izvrstno igrale. Severni in južni Slavjani in med njimi slavna pevka M., rojena Polakinja, so si bratovsko k blagemu spočetju roke podali. Njej in vsem gre lepa hvala; prva vendar in naj veči neutrudnemu, izvrstnemu pevovodju g. Benjaminu Ipavicu, ter tenoristu g. Bučaru, basistu g. Šustersiču in godcu g. Kasparu. Dvorana je bila povabljenih polna; med njimi tukajšne prve glave. Zagospa in gospodične je skoro sedežev zmanjkalo. Doneča hvala je zadovoljnost pričala. Več reči se je moralo ponavljati. Slobodno se reče: Začetek je bil srečen, lep in vesel. Bog daj, da bi bil krepka podloga srečnejše prihodnosti! (Nov.)

### Horvaška.

„Nar. nov.“ pišejo: Te dni smo dobili v roke izvestje društva za podporo udov in sirot, v poslednji vojski padlih jugoslavenskih in rumunskih krajiških in narodnih vojakov, izdano od začasnega opravišstva tega društva 25. novembra 1850. Po tem izvestju je zbrano dobrovoljnih prineskov do tistega časa za 7111 gold. in 22 kr. v srebru.

### Serbsko.

V „Agr. Ztg.“ se piše: Vsak Serb razodeva odkritoserčno željo, da naj se za serbsko slovstvo mnogozasluženema možema, umerlemu arhimandritu Ivanu Raiču in škofu Lukanu Mušickemu spominek postavi. To razodeva gotovo žlahtno nravo Serbov, hvaležnost dobrotnikom dušnega izobraženja zdaj z postavljenjem spominkov javno pokazati. Arhimandrit Ivan Raič, ki se je na Ruskem izobrazil, si je noč in dan trudil za povzdigo slovstva in je spisal več reči, med katerimi je njegova obsirna dogodivščina Serbov in Bulgarov in njegove pridige posebne važnosti. On je bil dvakrat za škofa izvoljen, se je pa vsakbart tej visoki stopnji odrekal in je le na to mislil, svoj narod izobražiti. Škoda, velika škoda je, da njegovi rokopisi, ki v knjižnici Karlovskega nadškofa leže, niso natisnjeni bili. — Lukian Mušicki, škof Karlovski, kterege njegove pesni slavijo, je bil za materični blagor svojih ljubih Serbov tako unet, da jim je z pisanjem in denarjem priskočil, tako da je sam popolnoma ubožal.

### Galicia.

Rusinski narodni glavni zbor je sledeče zahvalno pismo knezu Schwarzenbergu, ker je evropski mir ohranul, poslal:

„Vaša svitlost!“

V pomembnem času za našo vesolno domovino, ste Vi, Vaša svitlost, prevzeli vodstvo ministerstva. — Veljalo je kačo brezpostavnosti, ki je povsod svojo glavo dvigavala in z razpadom žugala, zmagati. — Za resnico! — ako se ozremo na občno znane velike nevarnosti, — velika naloga, ktero je zamogel le mož državoznanske modrosti in zrele skušnje rešiti.

Tega moža je našla naša domovina v osebi Vaše svitlosti. Natanjko ste prevdarili nevar-

nosti tistega časa in naglo ste se sredstev poprijeli, ki so bile pripravne, sovražnike reda in vesolne domovine na bojišču zmagati.

Po komaj je bil mir v notrajni državi uterjen, že je žugala našej domovine od zunaj nevarnost nove vojske, ktere srečni izid za ponovljeno Avstrijo ni sicer zamogel dvomljiv biti, ki bi bil vendar brezimno nadlogo rodil.

Vaša svitlost je znala novemu mogočnemu sovražniku z orožjem duha nasproti stopiti, na katerem je tudi Avstrija zmagovajoče korakala.

Dela so velika, zgodovina jih bo v svoje liste zapisala in potemstvu hvalila.

Pravični so čuti občudenja, češčenja in žive zahvale, s katero so vsi dobromisleči za Vašo svitlost nadušeni. Dovolite, svitlost, da Rusini te občutke ponižno naznanijo. — To je občni glas, miroljubnega, brezskrbnega naroda, ktere ga sinovi so vendar navajeni, se junško bojevati, ako velja za cesarja in domovino kerv prelivati. — To je glas naroda, ki se je iz dolzega — dolzega spanja k novemu političnemu življenju zbudil in ki potrebuje v svoje razvitje pred drugim terdnega stanovitnega miru.

Da bi Vsemogočni prestol našega preljubega vladarja vedno z možmi tace modrosti in domoljubja, kakor je Vaša svitlost, obdajal, mi bomo lepši pihodnosti z zaupanjem nasproti gledali.

## Tuje dežele.

### Bosna.

Vstajniki so duhovščino v Banjaluki obropali. Pri tem so, kakor se pripoveduje, 5 mnihov umorili. Tudi soseski Krezlug in Koglug so obropali in zapalili.

\* C. k. avstrijski konsul se je moral naglo iz Sarajeva, kjer je nemir vstal, v Travnik preseliti, tako, da je le bolj imenitne pisma zamogel saboj vzeti.

\* 19. marca je Omer paša vstajnike med Jaico in Gjulhisar-om potolkel in v beg zapodil. Sliši se, da je v tej bitvi Kadia Kapić padel in Režić ranjen bil. V Pridor je prišlo 17 ranjenih, v Stolač se je 184 oseb odpeljalo, ki so bili v vstaji zapopadeni. V Travniku so na tergu najdlji žensko brez glave in od enakih grozovitost, ki so jih vstajniki počenjali, se pripoveduje od drugih krajev. Krajci naganjajo Turke v Posavini, da bi za orožje prišli, ali Posavljani jih ne poslušajo.

### Turška Serbska.

„Oest. Corresp.“ piše: Od sedajnih zadev knezovine serbske zvemo za gotovo sledeče, kar priporočimo častitim vredništvom preudariti: Ta knezovina, ktero Europa malo pozna, in še manj nanjo porajta, zasluži vendar le večjo paznost, kakor se je to do zdaj godilo; ker, ako tudi ne gledamo na stanovitno hrabrost, s katero je pred nekterimi leti turški jarm otresla, ji vendar zagotovi krepka natorna moč naroda, ki v njej prebiva, kakor tudi lega dežele pomenljivo prihodnost. Res je dežela še le na prvi stopnji izobraženosti; ker prebivavci so še bolj redki, komaj še se šteje 1000 prebivavcev na eno štirjaško miljo. Naj ljubše opravilo Serbov je poljedelstvo in živinoreja. In zavolj tega nima dežela moči v mestih, ampak v vasi in iz srede kmetov se je vse političsko gibanje rodilo, ki se je na Serbskem že tolikokrat ponovilo. Zlo rodovitna zemlja in malo obljudena dežela stori, da ondi proletarjat komaj po imenu poznajo. Pa tudi dednega plemstva ondi ni, vse drugači, kakor v Moldavi, kjer bojarstvo še vedno v cvetju stoji. Tudi Serbi so imeli nekdanje feudalne naprave, ali to je turško podjarmenje odvernulo, in ker se ni turška vera pri Serbih clo nič razširala, toraj se tudi privili-

girana slovansko-muhamedanska versta ljudi ni mogla sestaviti, kakor se je to v Bosni zgodilo. Pod Črnim Jurjem, kakor tudi pod Milošem so hotli nekteri vojvodi svoj naslov v dednega spremeniti, pa poslednji knez se je temu v korist svojega vladanje naravnost uperil. — Direktni davek je skoz in skoz na pet tolarjev odmerjen za glavo, ki ima davek odrajtovati. Sedaj se jih šteje 150.000, ki imajo davek odrajtovati, kar zneze 750.000 tolarjev; ta davka se polletno odrajuje. Indirektna ga davek ni razun vpeljnine in izpelnjine. Kneških samoprodajstev ni, tudi vživa vsak Serb po §. 45. vstavo, popolnoma svobodo v kupčiji in obertniji. Po deželi se večidel avstrijski zlati in sreberni denar rabi. Tudi davki se v njem plačujejo.

Deržavnih dolgov Serbsko nima in je znabiti razun Švedije edina dežela v Evropi, ki nima dolga. Kinč žensk so po tamošni navadi večidel zlati in sreberni denarji, to je privatna denarnica za posebne, nagle dogodbe in vrednost tega kinča se zamore v celi deželi na 6 milijonov goldinarjev postaviti. Razun tega je še druga deželna denarnica, ktero je knez Miloš vstvaril. V letu 1839 je bilo v njej 2½ goldinarjev. Stojee armade na Serbskem ni; ker je ondi na kmetih vse v orožju. 2500 rednih vojakov so tako rekoč le knezovi stražniki. Prebivavci so gerške izhodne vere, le posamezni Muhamedani med njimi žive. Judov je sila malo. Ciganov je tudi sila malo, ki ne vedo ali so Muhamedani ali kristjani. Verski čut naroda je živ, vendar se ne more terditi, da bi duhovni kak upliv na političske zadeve imeli. Vradniki se ne dajo podkupiti. Druga posebnost je ta, da ondi ni pravdosrednikov, ker pravde ondiniso sicer očitne, pa so ustne, pri kterih se stranke večidel same zagovarjajo. Za občenje je zlo slabo, cest zlo manjka, tudi z brodarstvom ravno tako slabo stoji. Pošte so zlo pomanjkljive, samo jezdne pošte so in c. k. avstrijska pošta v Belgradu, ki pelje do Aleksinaca. Fabrika ima Serbsko le eno za steklo v Belici pri Jagodini; fabrika za Milisveče ni pomenljiva. Ruda se bo začela še le zdaj kopati. Tudi z obertnijo še v deželi slabo stoji. Rokodelci so večidel naseljeni avstrijski Serbi. Med višjimi vradniki je tudi mnogo tujcev, tudi ti se le z velikim prizadevanjem na svojem mestu obderže in to le zato, ker so bolj učeni in rabljivi. 1846 je bilo na Serbskem 651 far, 652 posvetnih duhovnov, 298 cerkva, 38 samostanov, 123 mnihov, 1151 občin, tako da imajo v primeri 4 občine le eno cerkev. To tudi še dandanašnji zlo tako stoji. Glede javnih učilnic je v knezovini en liceum, z modroslovsko in pravdoslovsko napravo, en gimnazij šestih razredov, eno obertniško in kupčijsko šolo, eno gerške šole, vojaško akademijo z tremi profesorji in 24 učencov, eno bogoslovsko napravo in 260 elementarnih šol, tako da v primeri na pet občin ena učilnica pride. Pa elementarne šole veselo napredujejo, ker je bilo v letu 1840 le 80—90 takih naprav. V Belgradu je tudi literarno društvo, ktere ga namen je omika narodnega jezika in razširanjne učenosti. Izdaja časopis pod naslovom: „Glasnik“. Tudi mnogo ljudskih in elementarnih bukev za šole je to društvo izdalo in se zavolj tega velike zasluge pridobilo. V Belgradu je dobro vredjena deržavna bukvo- in kamnotiskarnica. „Beogradske novine“ dobro popišejo zunajne zadeve, dobe mnogo dopisov iz vojvodine in temeškega Banata pa le malo domačih novic prinese. Stranki ste le dve, namreč starokopitneži in prijatli napredka.

Ne more se tajiti, da se sedajni knez le z veliko previdnostjo in marljivostjo na svoji stopnji ohrani. On skuša deželi samostojnost

ohraniti in tuje zadeve, naj so kakoršne je, zaderzuje.

\* Iz Belgrada se piše 26. marca:

Nektere dni sem so se klatili ljudje po Serbskem, ki so skušali Serbe zoper Turke podšuntati, da bi jih bili zagrabili. Pa previdni Serbi so koj zapopadli, da gre za protislavenski in protikristjanski namen, in se toraj niso dali ujeti. Zdaj ko so novice iz Bosne prišle, je to šuntanje naglo nehalo.

### Francoska.

Iz Pariza se piše v „Zorja Galicko“ o tamošnji rusinski, gerško-katoliški duhovščini: Na to napravo se je jela francoska vlada ozirati, naprava upa, da je bode vlada podperala in udom plačo odločila, kar se je že v ministerstvu govorilo. Oprava učencov je orientalska, dolga obleka, dolge lase in brada, z eno besedo vse zunajno je po predpisu orientalske cerkve.

### Angleška.

Ledru-Rollin, Louis Blank itd. so z društvu delavcev vsih mest na Francoskem in na Nemškem, posebno na Pruskem in na Rhenu v zvezo stopili. Ko bo v Londonu razstava, imajo ti demokrati tje priti, kjer se bo govorilo o socializmu in komunizmu v vsih jezikih. Vlada za to dobro ve, kakor tudi, da je v Londonu zdaj že sila begunov.

### Laška.

„Croce di Savoja“ pravi, da so pisma najdlji, v kterih se piemonteskemu ministru kupčijstva, grofu Cavour očita, da je z novimi kupčijskimi pogodbami Piemont Angličanom in Belgijanom prodal. Sliši se tudi, da bo ministerstvo odstopilo, in da bo Cavour predsednik novega ministerstva in notrajne zadeve prevzel. To vse je pa še zlo negotovo.

### Turška.

Iz Damaska se piše 28. februarja: V Sirii je zdaj tihi mir, ni pa dvombe, da je kazen, ki je Aleppo zadela, temu vzrok. Ako bi bili tamošnji vstajniki zmagali, bi zdaj cela dežela v plamenu bila. Policijsko in sodniško preiskovanje je natanjko pokazalo, da je bila vstaja pogovorjena med sila razprostranimi arabskimi rodovi. Takrat, ko so se v Aleppi dvignuli, so se prebivavci Balbeka in mejnih okrajn proti Damasku napotili, ga napast. Zlo nemirni duh se je pokazal pri gorjancih Haurana, ki se na svoje stanje v gori zanesejo in turškim vradnikom vkljubujejo. Ker je bila pa vstaja v Aleppi tako naglo udušena, so se zbali in so po posredovanju tamošnega avstrijskega konsula poslance ondašnemu Serskiemu poslali, svojo udanost izreči, ki jim je zavolj tega odpustil, da bodo z naprej mirni.

\* Otok Samos se je popolnoma pomiril, vstajniki so povsod orožje odložili in ga gosposki izročili.

\* Iz Carigrada se piše 14. marca:

Zmešnjave z Egiptom še niso poravnane in vlada je v velikem strahu. Res je, da se egiptovska armada z izgovorom vrede, da se morajo vojaki nadomestiti, ki so iz armade stopili. Ako bi turška vlada, kar se je že zdavnaj namenila, Abbas pašata odstavila in Said pašata za namestnika kralja v Egiptu izvolila, bi pred kot ne vojska vstala. Abbas paša bi gotovo ne mogel sočutja evropskih deržav upati, ali on ima polno denarnico, dobro izurjeno armado, udano ljudstvo in je zraven tega zlo bistroumen. Turški ministri menijo, da so za gotovo zvedili, da se je on vstaje v Aleppo vdeležil. To se ve, da je zavolj tega vse napeto.

### Ljubljanski novičar.

V petek zjutraj ob treh je njegovo veličanstvo svitli cesar skoz Ljubljano nazaj na Dunaj šel.

Kdor želi v uradnih ali pa v oglasnih listih karkoli si bode naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi črkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakokrat je še 10 kr. za kolek po

# Vradni list št. 15.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sestaviti, zna nam tudi sestavek v nemškem jeziku poslati, proti tem, de od vsakih treh tiskanih verst en krajcar zaprestavljenje odraja.

k 28. listu Ljubljanskiga časnika, vtorik 8. Maliga travna 1851.

Št. 2662.

Razglas.

(50.) 2

Št. 160.

Oznaniilo dražbe.

(55.) 2

Na meni predloženo prošnjo mestniga odbora glavniga mesta Ljubljane od 29. Marca št. 91 spoznam za dobro, z razglasam od 4. Februarja t. l. št. 956 odlóčeni obrok za znamenno poškodovanih in preterganih denarnih listov po 6 kr. in 10 kr. še do konca mesca Aprila t. l. podaljšati.

To se da s pristavkam na znanje, de se, ko ta obrok preteče, pretergani listki pri nobeni javni denarnici ne bodo ne za plačilo jemati ne za dobre zamenjati sméli.

Od c. k. davkniga vodstva za krajnsko kronovino.

V Ljubljani 30. Marca 1851.

Gustav grof Chorinsky, l. r.  
c. k. poglavar.

Št. 2635.

Oznaniilo

(51.) 2

c. k. deželniiga poglavarstva kranjske kronovine od 29. marca 1851.

Po visokem razpisu ministerstva denarstva od 19. marca 1851. 2763/F.M. se mora cena Havana smodk pri prodajanju od 1. aprila po sledeči tarifi ravnati.

| Sorta smodk          | Na debelo,<br>cena za 100<br>skupej |     | Na drobno,<br>cena ene<br>smodke |
|----------------------|-------------------------------------|-----|----------------------------------|
|                      | gold.                               | kr. |                                  |
| Lanzas . . . . .     | 25                                  | "   | 16                               |
| Caballeros . . . . . | 19                                  | "   | 12                               |
| Cazadores . . . . .  | 15                                  | "   | 9 1/2                            |
| Ragelias I . . . . . | 10                                  | 30  | 7                                |
| " II . . . . .       | 11                                  | "   | 7 1/2                            |
| " III . . . . .      | 12                                  | "   | 8                                |
| " IV . . . . .       | 15                                  | "   | 10                               |
| Panfetelas . . . . . | 7                                   | 30  | 5                                |
| Damas . . . . .      | 6                                   | "   | 4                                |
| Regulares primeras   | 6                                   | 30  | 4 1/2                            |
| Millares communes I  | 7                                   | "   | 4 1/2                            |
| " II . . . . .       | 7                                   | 30  | *                                |
| Manila I . . . . .   | 6                                   | "   | 4                                |
| " II . . . . .       | 6                                   | 30  | *                                |
| Negueras I . . . . . | 8                                   | —   | 5                                |
| " II . . . . .       | 12                                  | "   | 8                                |

Sorti Millares Communes II in Manila II, ki se do zdaj niste smele na drobno prodajati, se tudi zanaprej ne smete.

Kar se sploh na znanje da še s tem pristavkam, da se sorta Millares Communes II, kterih 100 7 gold. 30 kr. velja, in sorta Manilla II, kterih sto 6 gold. 30 kr. velja, tudi zanaprej kakor do zdaj na drobno ne boste prodajale.

Gustav grof Chorinsky, s. r.  
deželni poglavar.

Št. 1157.

Oznaniilo.

(56.) 2

Od c. k. deželne višje sodnije za Koroško in Krajnsko kronovino bo oznaneno, da se bo druga redna seja porotne sodnije v okolici Ljubljanske deželne sodnije 19. Maja 1851 v Ljubljani; v okolici Celovske deželne sodnije 10. Junija 1851 v Celovcu; in v okolici Novomeste deželne sodnije 30. Junija 1851 v Novimestu, in sicer vselej ob 9. uro dopoldne pričela, in da so od predstojnika te deželne višje sodnije za predsednika porotne sodnije v Ljubljani svetovavec dež. viš. sodn. gosp. Miha Kozjek in za njegoviga namestnika svetovave dež. sodn. gosp. Anton Schmalz; za predsednika porotne sodnije v Celovcu svetovac dež. viš. sod. gosp. Janez de Pretis od Lagnodo, in za njegoviga namestnika svetovave dež. sod. gosp. Jože Schwab; za predsednika porotne sodnije v Novimestu svetovave dež. viš. sodn. gosp. Dr. Luka Lužan, in za njegove namestnike svetovave dež. viš. sodn. in predstojnik deželne sodnije v Novimestu gosp. Jože zlahtni Scheuchenstuel in svetovave dež. sodn. gosp. Bernhard Rath odločeni.

V Celovcu 27. Sušca 1851.

Po ukazu slavniga c. k. stavbiniga vodstva od 17. t. m. št. 2863, bo za umetniške stavbe, ki se imajo v letu 1851 na državnih cestah c. k. ljubljanskiga stavbiniga vodstva speljati, ki so v poslednjih verstah zaznamovane, dražba pri slavnim c. k. okrajnim poglavarstvu v Ljubljani 12. aprila 1851, dopoldne od devete do dvanajste ure in popoldne od treh do šestih, namreč:

| Številka                | S t a v b a                                                                                                                                                                       | Ponudno<br>plačilo |     |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----|
|                         |                                                                                                                                                                                   | gold.              | kr. |
| Na dunajski cesti.      |                                                                                                                                                                                   |                    |     |
| 1                       | Ohranenje Černuški ga mosta čez Savo . . . . .                                                                                                                                    | 1416               | 14  |
| 2                       | Naprava novih deržajnih podlag med milokazavnikama 0/15—1/0 . . . . .                                                                                                             | 7                  | 14  |
| 3                       | Poprava mosta med milokazavnikama II/1—2 . . . . .                                                                                                                                | 95                 | —   |
| 4                       | Ohranenje in poprava 6 poškodovanih podcestnih vodotočev med milokazavnikami II/14—15, III/8—9, V/1—2, V/2—3, V/10—11 in Mla-karski ga mosta med milokazavnikama IV/0—1 . . . . . | 798                | 4   |
| 5                       | Poprava pricestnih zidov med milokazavnikama III/9—10 in cestne škarpe med milokazavnikama IV/6—7 . . . . .                                                                       | 191                | 31  |
| 6                       | Naprava cestne škarpe med milokazavnikama IV/14—14 . . . . .                                                                                                                      | 392                | 33  |
| 7                       | Poprava obstoječe stare stene in cestne škarpe, potem dlažba (Pflaster) cestniga grabna na Učka-hribu med milokazavniki IV/15—V/1 . . . . .                                       | 618                | 11  |
| 8                       | Poprava cestne škarpe med milokazavnikama IV/14—15 . . . . .                                                                                                                      | 122                | 37  |
| 9                       | Naprava novih deržajev na hribu Učka med milokazavniki IV/15—V/5 . . . . .                                                                                                        | 73                 | 48  |
| 10                      | Poprava in povišba babie pod Majdo pri Starim koritu med milokazavnikama V/1—2 . . . . .                                                                                          | 96                 | 1   |
| 11                      | Zavarovanje vožnje na več mestih dunajske ceste z postavo 90 okrajnih kamnjev (kantonov) . . . . .                                                                                | 180                | —   |
| Na teršaški cesti:      |                                                                                                                                                                                   |                    |     |
| 12                      | Ohramba in poprava 10 poškodovanih z lesam ali z plošami pokritih vodotočev med milokazavniki 0/14—II/5—6 . . . . .                                                               | 1719               | 7   |
| 13                      | Poprava obstoječe, potem naprava nove cestne škarpe in pricestniga zidu med milokazavnikama I/1—2 . . . . .                                                                       | 236                | 28  |
| 14                      | Naprava čisto noviga stenniga zidu med milokazavnikama I/5—5 . . . . .                                                                                                            | 323                | 43  |
| 15                      | Poprava več delov nad Verhniko ležeče cestne škarpe med milokazavnikama II/12—13 . . . . .                                                                                        | 100                | 33  |
| 16                      | Poprava poškodovane cestne škarpe, potem naprava treh prismatiških babie in prestava 12 okrajnih kamnjev . . . . .                                                                | 287                | 24  |
| 17                      | Poprava 30 poškodovanih babie med raznimi milokazavniki . . . . .                                                                                                                 | 256                | 15  |
| 18                      | Priprava in vsajenje 68 okrajnih kamnjev med milokazavniki 0/8—III/8 . . . . .                                                                                                    | 136                | —   |
| Na ljubeljski cesti:    |                                                                                                                                                                                   |                    |     |
| 19                      | Ohranivne dela na mostu čez Soro Medvodami . . . . .                                                                                                                              | 371                | 40  |
| 20                      | Poprava šest z plošami pokritih vodotočev med raznimi milokazavniki . . . . .                                                                                                     | 115                | 48  |
| Na zagrebski cesti:     |                                                                                                                                                                                   |                    |     |
| 21                      | Ohramba dveh podcestnih vodotočev in obokaniga mosta za Laverco med milokazavnikama I/0—1 . . . . .                                                                               | 103                | 17  |
| 22                      | Naprava novih cestnih deržajev med raznimi milokazavniki . . . . .                                                                                                                | 71                 | 15  |
| 23                      | Priprava in vsajenje 68 okrajnih kamnjev po celi dolgosti ceste . . . . .                                                                                                         | 136                | —   |
| Na zaloški cesti:       |                                                                                                                                                                                   |                    |     |
| 24                      | Naprava noviga z plošami pokritiga podcestniga vodotoča med milokazavnikama 0/7—8 . . . . .                                                                                       | 124                | 41  |
| 25                      | Priprava in vsajenje 77 okrajnih kamnjev namesti polomljenih deržajev . . . . .                                                                                                   | 154                | —   |
| 26                      | Naprava novih cestnih deržajev med raznimi milokazavniki . . . . .                                                                                                                | 208                | 8   |
| Na cesti skozi Gradise: |                                                                                                                                                                                   |                    |     |
| 27                      | Ohramba mosta na bregu v Ljubljani . . . . .                                                                                                                                      | 258                | 20  |
| 28                      | Priskerbljenje za leto 1851 potrebniga cestostavbiniga orodja . . . . .                                                                                                           | 182                | 20  |
| Skupej . . . . .        |                                                                                                                                                                                   | 9076               | 42  |

K tej dražbi se tisti, ki mislijo kaj prevzeti povabijo s pristavkam, de se bo: 1) po §. 10 in 11, tiskanih dražbenih pogojev viši ponudba dražbe povsod, tedaj tudi takrat prideržala, ako je ponudba pod fiskalno ceno ali nji enaka; — 2) De bodo pisane naročila popolnoma napravljene, na koliku za 15. kr. pisane, in de se jim petpercentni vadium priloži, ki se prejémajo, le preden se bo ustna dražba pričela, to je do 9. dopoldne imenovaniga dražbiniga dneva; — 3) De se zamorejo dražbeni pogoji, stavbeni popisi in ostanki nad stroški pri podpisanim stavbenim vradu vsak dan med navadnimi vradnimi urami, in tisti dan, ko bo dražba, tudi pri c. k. okrajnim poglavarstvu v Ljubljani pregledati.

C. k. okrajna stavbina vradnija v Ljubljani 31. marca 1851.